

Guilherme Figueiredo

V t o m h l e d o m ě s p a l b ů h

O s o b y :

Amfitryon

Alkména

Thesala

Sosias

Hlasy: Demagogos

Dav

První strážný

Druhý strážný

Hlasy z davu

P r v n í d ě j s t v í

Místnost v Amfitryonově domě. Nalevo sloupový vchod z ulice. Dva nebo tři stupně mezi dvěma sloupy. Vzadu, vysoko na zdi, okno. Vzadu napravo dveře do Amfitryonových pokojů. Další dveře do vnitřku domu. Napravo hladká zeď. Řecká jednoduchost. Lehátko.

/Když se otevírá opona, Amfitryon stojí u vchodu. Zvenku se ozývá nadšené volání davu, který hraje roli choru/

První hlas   Ticho! Ticho! Teď promluví Demagogos!

Hlasy   Ať mluví Demagogos! Mluv, Demagogu! Mluv, Demagogu!

Demagogův hlas

Thébané! Už je načase, aby bohové ukončili řadu neštěstí, která tíží město. Nebožák Lájos nedokázal zahnat naše soužení a zhynul rukou Oidipovou. Oidipos uhodl tajemství Sfinxy a na čas nám přinesl štěstí. Avšak proroctví se naplnilo a Oidipos, náš král, se oženil s vlastní matkou Jokastou, stal se bratrem vlastních synů a nepřežil hanbu krvesmilství: vyrval si oči a stár a slepý odešel zemřít na Kolón. Jeho synové Polynejkés a Etheoklés válčili proti sobě a jeden druhého zabili. Jokasté spáchala sebevraždu a právě tak Eurydika, Kréontova manželka, sestra této přenešťastné královny. Oidipova milovaná dcera Antigoná pohřbila vlastního bratra a zabila se ze vzdoru proti našemu nynějšímu vládci, dobrému králi Kréontovi. A zabil se i jeho syn Hajmon. Už je načase, aby skončila neštěstí sužující Théby. Déméter nám byla nakloněna ve žních, Dionýsova réva nám dává letos nejlepší víno. Amfory přetékají jemným olivovým olejem, stáda rostou, slibující více masa k jídlu, více vlny na látky a více lesklých vnitřností na oběti. Válekchtivý Mars ustoupil moudré Minervě a letos na jaře jsme se již chystali zahájit sborové dithyramby na oslavu bohů... když tu však telebojský král Pterélas obklíčil slavné Théby svými vojsky a vyhrožuje nám hladem a pleněním. Tu osvítilo našeho vládce božské vnuknutí a jmenoval velitelem našich vojáků nejstatečnějšího válečníka, nejzdatnějšího atle-

ta, hrdinu s odvahou Achillovou, lstivostí Odysseovou, ctí Ajaxovou: našeho Amfitryona!

/Nadšení davu/

Amfitryone, zde jsme, a ujišťujeme tě, že důvěřujeme tvému velení! Poslové z Delf nám praví, že ti bohové budou příznivi! Chop se meče, Amfitryone, a zachran Thébám sklizen, stáda, domovy, ženy, starce a děti!

/Mohutný potlesk/

Hlas Bravo, Demagogu!

Hlasy Mluv, Amfitryone! Ať mluví vojevůdce!

/Nadšení se utišuje/

Amfitryon Moji drazí krajané!

/Potlesk/

Můj přítel a král Kréon mě pověřil opravdu čestným úkolem. Jsem bojovník, jsem atlet, a nebyl jsem obdařen darem výmluvnosti, jenž je Helénům tak drahý. Odpusťte mi, jestli nedovedu řečnit... Vaše manifestace mě hluboce dojala. Ale doba vyžaduje činy, ne slova, "res, non verba", jak jednou budou říkat Římané. Vlast je v nebezpečí! Kupředu! Dejme se do boje! Vyhodíme Telebojany z Thébské země. S bohy nebo bez bohů, zkrátka vám slibuju, že všechny ty lotry nakopeme do zadku!

/Slabší nadšení/

Hlas Amfitryone, ty opravdu nevěříš v bohy?

/Vejdou Alkména a Thesála, nesou amfory. Zastaví se a poslouchají/

Amfitryon Věřím ve statečnost Thébanů, ve strategii a v pevnost našich zbraní!

/Volání slávy. Sem tam nesouhlas/

Thesála Ty si nechceš poslechnout svého muže, Alkméno?

Alkména Ne. Amfitryon na veřejnosti neumí mluvit a to mě zahanbuje. A pak, zase už začíná provokovat bohy. Kréon nikdy neměl jmenovat vojevůdcem volnomyšlenkáře.

- Thesala Zdá se, že bys ho radši viděla doma, i když ostatní půjdou bránit Théby.
- Alkména Můj muž je atlet. Atleti by neměli riskovat své životy v bitvě. Měli by je šetřit, aby udržovali lidský rod.
- Hlas Amfitryone! Pros Jupitera za odpuštění, než se jeho hněv znova snese na Théby!
- Amfitryon Dejte mi pokoj s Jupiterem! Já tuhle válku vyhraju i bez vašeho čarování!
- Hlasy Rouhá se!
- Alkména /zděšená. Potichu Thesale/ On se rouhá, Thesalo! To mi odjakživa nahánělo hrůzu. Nikdy jsem ho nedokázala přivést do chrámu, ani ve slavných dnech jako dnes, o výročí naší svatby. Při obětování poroučí, aby mu dali stranou ten nejlepší kousek skopce, který obvykle obětujeme bohům. A pak si ho sní s cibulí! Při festivalech tragického umění chrápe jako kanec a probouzí se, až když podávají víno a hrají komedie.
- Thesala Těmhle bezbožnostem naučil i mého Sosiu.
- Alkména Já mám Amfitryona stejně ráda jako ty Sosiu. Zamílovala jsem se do svého muže na první pohled, když při sportovních hrách srazil hořou pěstí deset Afričanů. Pindaros potom přednášel odu na jeho oslavu. Amfitryon popadl list, na kterém byla napsaná, a utřel si jím čelo.
- Thesala A tys ho milovala i tak?
- Alkména Venuše to chtěla. A jak ses ty zamílovala do Sosia?
- Thesala Když nás Amfitryon oba dva koupil od otrokáře, viděli jsme, že už zůstaneme celý život spolu. Tak jsme si řekli, že se podrobíme osudu.
- Hlasy Rouháš se, Amfitryone!
- Hlas Raději ses měl vzdát velení, tebe přece bohové nebudou podporovat!

- Amfitryon Bohové nemají čas na smrtelníky, mají spoustu práce, aby dokázali vlastní existenci. Kréon mi poručil, abych vyhrál bitvu. Já jsem voják. Plním rozkazy. Jestli chcete, jděte ze Kréontem, ať si sežene jiného vojevůdce.
- Hlas Nebojíš se trestu? Mohou tě upálit na hranici nebo ti dají vypít bolehlav.
- Amfitryon Žádné město neodsoudí vojevůdce, když ho potřebuje.
- Alkména Amfitryon by neměl pronášet veřejné projevy. To se sluší sofistům, ale ne vojevůdcům.
- Thesala Člověk by řekl, že se bojí války... že chce, aby ho Kréon zbavil velení.
- Alkména Bojí? Že by měl můj muž strach?
- Hlas Ty se bojíš bojovat, Amfitryone?
- Amfitryon Jestli někdo říká, že mám strach, ať se mi postaví se dvěma dýkami. Já budu bojovat beze zbraní, se zavázanýma očima.
- Hlasy /nadšeně/ Bravo!
- Alkména Ne, Thesalo, strach to není... Kréon by nevyhověl přání lidu. Kréon by Amfitryona nezbavil velení.
- Thesala Proč, prosím tě, bohové přece mohou dovést thébského vojevůdce k porážce?
- Alkména Právě toho se hrozně bojím... Vidělas při hostině, jak jsem podávala našemu králi víno a vodu? Vidělas, jak se díval? Jak se díval na mé paže, mou šíji, mou tvář? Slyšelas, jak Kréon volal na Amfitryona: "Sláva ti, příteli, pro tvou sílu, pro tvou odvahu a pro tvou ženu hodnou bohů! Tvá manželka by si zasloužila noc s Jupiterem, kamaráde!" Ještě žádná žena neslyšela od krále takovou poklonu... Ale Amfitryonovi se to nezdálo. Řekl Kréontovi: "Alkména je má žena, a žádný Jupiter s ní spát nebude, jenom já." Víš, co říká věstec Tejirésias? Že dnes v noci bude u nás spát muž. A teď mi řekni... proč si Kréon vybral do války zrovna Amfitryona?

Thesala Ty myslíš, že Kréón...?

Alkména Myslím.

Thesala Ale to chce, aby Amfitryon padl? Aby naše vojsko prohrálo?

Alkména Ano, chce. Úžasná poklona, nemyslíš? Zažil už tolik pohrom a teď chce ještě přivolat neštěstí na naši vlast... Kréón je zatrpklý vdovec, a zatrpklý vdovec se dokáže zamilovat jako školák v pubertě... Ale zdá se, že Amfitryon to všechno tuší. Proto se staví proti bohům a provokuje lid, aby žádal na králi jeho propuštění.

Thesala A ty to všechno přijímáš tak klidně?

Alkména Za prvé jsem žena a jsem docela pyšná, když si král kvůli mně přeje porážku svého vojska a pohromu vlasti... A za druhé vím, že se nic takového nestane. Já nejsem jako Amfitryon, já věřím v bohy celým svým srdcem. Jsem strážkyně Apollonova chrámu, jsem v družině omývaček Jupiterovy sochy, přináším pravidelně oběti. Jupiter mi pomůže. Jupiter pokaždé udělá, o čem ho prosím.

Amfitryon Tohle je válka... a ne teologické hádání. Já v bohy nevěřím, ale vy ano. Má žena taky věří a vykoná potřebné oběti. Já nebudu zabíjet berany před oltářem, ale nepřítel v bitvě. Jsem váš vojevůdce a slibuju vám vítězství. Vyhrajíme. Rozdrtíme Telebojany, když to Kréón poroučí. Řekněte králi, že ubráním vaše ženy, jako bráním svou. Řekněte, že mu na hrotu kopí přinesu hlavu toho druhého krále, aby viděl, co dokáže jeho vojevůdce. Řekněte, že budu bránit jeho palác, jako bráním svůj dům.

Thesala Já nevěděla, že Amfitryon žárlí...

Amfitryon Vězte, Thébané, že dnešní noci vám přinesu vítězství a mír!

/Obrovské nadšení. Amfitryon se otočí a vejde/

Hrom aby do toho! Co si vlastně myslí, že jsem? Chrátová stráž? Já jim budu poslouchat bláznovské věštby Pýthie! Tisíc hromů!

/Zleva vejde Sosias, nese kůzle/

Amfitryon Alkméno, my máme k večeři kůzle? Sosie, upeč ho na rožni, s olivami.

Alkména Kůzle budeme obětovat, Amfitryone.

Amfitryon Hrom do toho! Tvoji bohové zbaští víc masa než moje vojsko! Odneste to! Dnes máme výročí svatby, já jdu do boje, tak jsem myslel, že se s večeří vyznamenáš, Alkméno...

/Sosias a Thesala odejdou/

Alkména Já se snažila. Budeš mít medový nektar a...

Amfitryon Cože, medový nektar? Víno, ženo, víno... Co svět světem stojí, pijí muži před bojem a před milováním víno... Nebo má med taky nějaký božský význam?

Alkména Už se neroubej, Amfitryone... Když nic jiného, uvědom si aspon, že jsme dnes nejdůležitější rodina v Thébách: všichni nás obdivují, všichni si nás váží. Soudci, kněží, sám král, všichni nás zvou a hostí. Dobrá společnost nás ocenuje, lid ti projevuje důvěru - a mě si váží. Proč bychom se neměli podle toho chovat? Proč tě mají mít za neznaboha, proč se máš potloukat na náměstí mezi obchodníky a filosofy, když tě chtějí přijmout celé Théby?

Amfitryon Protože mě potřebují. Člověk si může dělat co chce, když ho potřebují. Já se ti divím, že zrovna dnes začínáš s kázáním.

Alkména Nic ti nevyčítám. Podívej: oblékla jsem si úplně novou tuniku, cos koupil od fénických námořníků. Voním hřebíčkem, který prodávají Peršané. V těchhle sandálech chodívám do Jupiterova chrámu. A ty si myslíš, že tohle všechno znamená výčitky?

Amfitryon Nene... Odpusť. Znáš to, moje nervy. Ta bitva mi jde na nervy. Dal bych nevímco, abych mohl zůstat doma, místo abych páral břicha chudákům hladovým Telebojanům.

Alkména A Théby?

Amfitryon Čert vzal Théby! Já Kréontovi říkal už před půlro-

kem: "Dej mi sto mužů a naházím Telebojany do Jónského moře." Tenkrát nechtěl. Za šest měsíců se soustředili, opevnili, navázali spojenečství, zjednali si žoldnéře. No a teď si na mě Kréon vzpomene. Proč nejmenoval Blefara, ten je taky jeho přítel? Proč právě já, a zrovna když máme výročí svatby?

Alkména Protože ví, že ty jsi nejstatečnější.

Amfitryon Krásná věc... Skoro jako bys z toho měla radost... Ještě sis neposteskla, že musím do války...

Alkména Protože má hrdost je větší než mé obavy, Amfitryone, thébský vojevůdce!

Amfitryon Už sis pomyslela. že se válka může protáhnout? Že musím nepříteli pronásledovat, až prorazím obklíčení, a zatlačit ho až do Arkádie? Že mi v Korintské šíji možná odříznou ústupovou linii a že budu mít proti sobě všechny Dory, kteří jsou spojenci Telebojanů? Kvůli takové hlouposti se Odysseus toulal dvacet let mimo dům. Na to jsi pomyslela?

Alkména Já na tebe budu čekat jako Pénélopa.

Amfitryon To taky doufám. I když za dvacet let ty a já...Hrome! Kdyby tu bitvu aspon odložili!

Alkména /ho hladá/ Nono, nebuď takový... Vyhrej válku a vrať se...

Amfitryon Myslíš, že se válka vyhrává ráz dva? Jako by ses celá třásla, abych šel do té pitomé války!

Alkména Já, Amfitryone? Chci, abys vyhrál, nic víc.

Amfitryon /náhle zesmutní/ Poslyš, Alkméno... Já jsem fakt nervozní. Musím s tebou mluvit. Musíme si o něčem promluvit. Poslouchej dobře. Víš, ve válkách, ve všech válkách jedni bojují a druzí zůstanou tady v zázemí, jen tak a povalují se... Třeba ten Deme-netův floutek, co si kroučí vlasy, dokázal vyklouznout z vojska. A zůstává tady spousta jiných. Konec konců i Kréon, proč nejde se mnou, aby bránil svou zem? Jedni manželé budou bojovat a umírat, jiní vylehávat v lázních, bavit se při hrách, zpívat hlouposti a recitovat verše... Chápeš mě? Ti chla-

pi sem za tebou polezou, Alkméno... /Obejme ji, zaboří hlavu do jejího ramene. Skoro pláče/ Alkméno, já nechci, nechci...

Alkména Ty mi nevěříš?

Amfitryon Věřím. Ale nevěřím tamtém. Strážný na hřbitově v Efesu svedl jednu z nejctnostnějších paní, když oplakávala mrtvolu svého muže... Někdy na tebe přijde slabá chvíle, a... Rozumíš mi? Mocnější než naše síly...

Alkména Bohové mě ochrání.

Amfitryon Prosím tě, dej mi pokoj s božstvem... Ti tvoji bohové by první chtěli...

Alkména Bůh by si neráčil vybrat tvou chudinku Alkménu.

Amfitryon To určitě. Protože žádný bůh neexistuje. Ale nějaký chlap... Proč si, hrome... vymysleli tuhle válku!

Alkména /skoro ji to baví. Koketně/ Představ si, Amfitryone, kdyby sem přišel Jupiter...

Amfitryon Hlouposti. Já mluvím o lidech. Třeba o Kréontovi, ten nejde do boje. Mluvím o synovi Demeneta, po kterém ženy vzdychají na tržišti. Mluvím o dědcích, co už neunesou štít, ale postávají ve dveřích cukráren a vykládají ženám oplzlé anekdoty... O těch všech. Poslouchej, Alkméno, dobře mě poslouchej: jsi dcera mytilénského krále, za muže máš prvního občana Théb. Musíš na sebe dbát. Slib mi... přísahej... Přísahej, že nikdo, nikdo...

Alkména Nikdo, hlupáčku... Kdyby tě teď viděl nepřítel, poslal by sem místo vojska svého nejkrásnějšího vojáka...

Amfitryon Poslouchej, Alkméno... Obchodníci obilím hrabou peníze a dávají bankety, když my bojujeme...

Alkména Já ti budu věrná, Amfitryone. Docela jistě.

Amfitryon A kdyby sám Kréón?

Alkména Já radši mladšího.

Amfitryon Alkméno! /Jiným Tónem/ Chtěl bych, abys řekla: i kdyby sám bůh.

Alkména Cože, Amfitryone, bůh? Nechceš toho na mně moc?

Amfitryon Sám Jupiter!

Alkména Prosím tě, to jsou hlouposti... Ty v bohy nevěříš. Tak dobře, i třeba sám Jupiter. Ale pod jednou podmínkou.

Amfitryon Já myslel, že při tomhle se podmínky nekladou.

Alkména Jen jedna: abys se mnou obětoval Jupiterovi.

Amfitryon No tak, Alkméno!...

Alkména Proč se bojíš, že sem přijde, když podle tebe neexistuje? A jestli si myslíš, že existuje a chystá se sem přijít, tak proč ho neuklidníš modlitbou?

Amfitryon Ty si myslíš, že při tomhle modlitba uklidňuje?

Alkména Pojď. /Bere ho za ruku. V chůzi volá napravo/ Thesalo, přines kůzle a amfory!

Amfitryon Počkej na mě před oltářem. Přijdu hned.

/Alkména odejde. Vejde Thesala, nese amforu/
Thesalo! /Amfitryon je sklíčený. Mluvě neklidně/

Thesala Prosím, pane...

Amfitryon Thesalo, víš že jsem se k tobě i k Sosiovi vždycky pěkně choval?

Thesala Ano, pane. Žili jsme si tady odjakživa jako málo otroků v Thébách.

Amfitryon Byla bys ráda svobodná, Thesalo?

- Thesala Ach, pane!
- Amfitryon Sosiovi jsem slíbil, že mu dám svobodu, když vyhraju bitvu. Slibuju, že propustím na svobodu i tebe, když...
- Thesala Udělám, co budeš chtít.
- Amfitryon Slib, že budeš hlídat mou ženu...
- Thesala /uráženě/ Pane, já jsem otrokyně, a ne fízl.
- Amfitryon Poslouchej. Tys mi nerozuměla. Chci, abys Alkménu hlídala tak, aby se k ní nikdo nepřiblížil - rozumíš? Nikdo, dokud já budu pryč.
- Thesala A jak můžu zabránit, aby...?
- Amfitryon Viď že mi to slíbíš... Prosím tě... Kdybys věděla, jak mě to ničí.
- Thesala Kdyby tak Théby viděly svého vojevůdce v tomhle stavu...
- Amfitryon Thesalo, slib mi...
- Thesala A když se má něco stát, jako tomu já můžu zabránit?
- Amfitryon Ochraňuj ji. Jak to jenom půjde. Jak to bude možné. Svým vlastním tělem.
- Thesala Mým vlastním tělem? Nechceš na mně trochu moc?
- Amfitryon Chceš být svobodná nebo nechceš? Když mi nevyhovíš, dám svobodu Sosiovi a ty budeš stále v otroctví.
- Thesala Jen si klidně běž... A já tě zase prosím, abys chránil Sosiu v boji. Svým vlastním štítem, kdyby bylo třeba.
- Amfitryon Máš moje slovo, Thesalo. /Odejde do ložnice/

Thesala /volá napravo/ Sosie, pojď sem!

/Vojde Sosias, nese kůzle/

Přesně, jak jsem ti povídala: koukej, paní mi říkala, že král Kréon vychvaloval její půvaby. Amfitryon teď něco tuší. Že ho jmenoval velitelem, jen aby ho dostal z domu. Co myslíš, je to možné?

Sosias Nejspíš to tak bude. Znáš přece krále...

Thesala No podle mě je to nesmysl.

Sosias Jakýpak nesmysl? Hloupost je, že Amfitryon žárlí na dědka krále. Z dědka krále se nanejvýš zvedne žaludek. Proč je podle tebe nesmysl, že se Kréon snaží svést Alkménu?

Thesala Protože tady u nás Kréon nekouká po Alkméně. On kouká po mě.

Sosias Thesalo! Nemluv hlouposti... Opravdu? Tomu by člověk nevěřil... Dědek jeden královská! Jak o tom víš?

Thesala Když odcházel z hostiny, přitočil se ke mně a povídá: "Dnes v noci přijď do paláce, kočička, Strážný tě pustí." Hm, co tomu říkáš?

Sosias Že je král syčák! Jako by nestačilo, že jeho sestra měla čtyři děti se svým vlastním synem a oběsila se a děti, co tady nechala, ze sebe dělají fašírku, rvou si oči a zabíjejí se... Jó král! Lotr!

Thesala Sosie, ty žárlíš na dědka?

Sosias Já?... Já... Já na něj mám vztek! Tisíckrát je mi milejší Oidipos, ten pral špinavý prádlo doma. Aspon všechno zůstalo v rodině. Oidipos se nepletl do cizích domácností. Thesalo, prosím tě, cos mu řekla?

Thesala Jak může odpovědět otrokyně, když ji zve král?

Sosias Thesalo!

Thesala Kdopak ví, Sosie, jestli na tomhle nezáleží naše svoboda?

Sosias Nene! Co jsi řekla králi? Odpověz!

Thesala Řekla jsem... hlavičko hloupá, nic jsem neřekla.

Amfitryonův hlas
Hrome! Tak přineseš to kúzle nebo ne?

Thesala Promluvíme si potom. Chudinka Alkména... Vidiš, Sosie: při oběti se bude jistě modlit k Jupiterovi, aby sem dnes Kréonta nenechal přijít... A neví, že já... /Odejde s kúzletem dozadu/

/Sosia potřeštěně pobíhá po jevišti/

Amfitryonův hlas
Tisíc hromů, Alkméno! Proč musíš nechávat Jupiterovi právě tu nejlepší kýtu? Už mám těch hloupostí až po krk! Odříkej si svoje modlení, já zatím počkám venku! /Vejde zadem/

Alkménin hlas/pláče/ Amfitryone... Amfitryone... Nepřivolávej hněv bohů...

Amfitryon To bohové přivolávají můj hněv. /Spatří Sosia/ Co tady děláš, proč mi nečistíš zbraně?

Sosias Ale pane... Zbraně jsem už vyleštil tak, že nepřítel uvidí ve tvém štítě svou vlastní tvář plnou hrůzy.

Amfitryon Co je s tebou? Taky se ti nechce do války?

Sosias Jestli smím mluvit upřímně, nechce. Nech mě tady, pane, já se budu starat o dům.

Amfitryon Máš strach z bojování? Já ti přece řekl, že dostaneš svobodu, když vyhrajeme.

Sosias Radši jsem živý otrok než mrtvý hrdina.

Amfitryon Každá tyranie začíná, když lid uvěří tomuhle výroku.

Sosias Já jsem prachobyčejnej otrok. Ve válce nejsem k ničemu. Dovol, ať zůstanu tady. Už kvůli dámám.

- Amfitryon Kdo by si troufnul vniknout do domu vojevůdce, který je v poli?
- Sosias V zázemí se dějou věci...
- Amfitryon Cože? Co se tady děje? Ty o něčem víš?
- Sosias Nene... Ale slyšel jsem věštby. Slepý Teirésias řekl, že tady u nás bude přes noc muž.
- Amfitryon Ty taky věříš na věštby? Jaký muž?
- Sosias On neví kdo. Řekl, že tady někdo bude. Tak ať jsem to raděj já než někdo jiný, nemyslíš? Proroctví se splní a člověk může klidně spát.
- Amfitryon Teirésias žvanil! Žvanil, slyšíš?
- Sosias Možná že jo, ale kdysi řekl, že Oidipos je Jokastin syn, a to se náramně trefil.
- Amfitryon Prosím tě, Sosie, poslouchej: myslíš, že... že má žena je mi věrná?
- Sosias Zatím ano.
- Amfitryon Proč "zatím"? Tak vysyp, co víš, rychle.
- Sosias Pane, myslíš, že je mi Thesala věrná?
- Amfitryon Dej mi pokoj s Thesalou! Já chci vědět, jestli je věrná Alkména, a ne Thesala.
- Sosias Já ti může jenom povědět, že Teirésias neřekl, kde se vyspí ten chlapík, co u nás bude přes noc.
- Amfitryon U všech olympských bohů, Sosie, ničíš mou chladnokrevnost, a já ji tolik potřebuji k vykonávání velitelské funkce! Poslouchej, Sosie: co kdyby... co když se sem v noci vrátíme?
- Sosias Amfitryone! Během bitvy? A co vojsko, kdo bude velít vojsku?

- Amfitryon No jo, to je průšvih. Hrom aby do vojska! Jestli si Kréon myslí, že mě převezé, tak at se potopí on sám! Koukej, Sosie vrátíme se z bojového prostoru.
- Sosias A co tvá žena? Co ti řekne žena? A Thesala?
- Amfitryon Právě. Na tohle jsem taky nepomyslel. Ale počkej. Počkej. To je nápad! Teirésias se trefí víc, než si myslí... Víš, kdo tady bude přes noc? Vůbec ne mužskej! Bůh: Jupiter.
- Sosias Prosím tě, to jsou vtipy! Myslíš, že manžela utěší, když ho podvede bůh, a ne člověk?
- Amfitryon Tys ještě nepochopil? Jupiter. Já sám. Jupiter převtělený do Amfitryona. Starý kozel Jupiter na záletech. Bůh proutník. Rozumíš?
- Sosias No to je bašta!
- Amfitryon Můžu dokonce Thesalu poslat z domu. Abych dělal větší dojem.
- Sosias Ne, to nikdy! Amfitryone, můj pane, moc tě prosím: at tady Thesala zůstane. Podívej, dovol mi, abych šel s tebou. Jako Merkur. Já přijdu jako Merkur.
- Amfitryon To je ono! Oba dva! Ty Merkur, já Jupiter. Běž do komory. Z těch krámů se nám ledacos hodí. Přines železný blesk od posledních dionýzií. A taky plášť z té slavnosti. V kuchyni má Alkména pár holoubat na obětování... Ta ženská je tak pobožná, že by vyplepila zoologickou zahradu! Jednomu holouběti zakrut krkem a uřízne mu křídla, uvážeš si je na nohy jako Merkur. A sežen si nějakou přílbu na hlavu. Ukradni Merkurův symbol Eskulapovi z lékárny. Utíkej!
- /Sosias odběhne napravo/
- Alkméno! Alkméno!
- Alkména /vchází, za ní Thesala/ Amfitryone, pusinko, proč mám přerušit obět?
- Amfitryon Promiň, Alkméno, ale blíží se čas k odjezdu. Řekni

Thesale, ať pokračuje v oběti. Jupitera konec konců zajímá kůzle, a ne, kdo ho obětuje.

/Alkménino gesto. Thesala odejde dveřmi vzadu/

Alkména Kdybys věděl, co cítí manželka, když jí muž odchází do války...

Amfitryon Co cítí?

Alkména Výčitku, že poznala toho, koho má ráda... On riskuje život, žere se za slávou a všechno jen proto, aby to složil jako dar k nohám naší úzkosti. Ach, válka nám dává tolik pýchy a neobratnosti! Jak milujeme vojenské odznaky, nárameníky, symboly ohlašující: ten člověk zemře! /Pláče, objímá Amfitryona/ Proč jsou na světě války? Proč?

Amfitryon Snad aby lidi spíš poznali, jakou má cenu mír.

Alkména Těžká pýcha, když víme, že nějaký muž bojuje pro nás... A přesto by naši lásku víc dojalo, kdyby se zbaběle odhodlal uprchnout z bitvy kvůli ženě...

Amfitryon Myslíš, Alkméno?

/Zprava vejde Sosias. Nese vybavení zabalené v plášti: Merkurův symbol, blesk, přilbu atd. Amfitryon ho vidí. Stále objímá Alkménu a přitom mu ukazuje, aby rychle zmizel. Sosias opatrně přechází po jevišti, odejde nalevo/

Alkména Měl bys dost odvahy, abys utekl z boje? /Začíná se stmívat/

Amfitryon Přeješ Thébanům nebo Telebojanům?

Alkména Ženy nemají vlast: mohou vybírat jen mezi láskou a opuštěností.

Amfitryon Zatracená válka!

Alkména Ta krása, kdyby válečníci nenáviděli válku. Kdyby se vojáci dvou armád seřazených k bitvě na sebe navzájem podívali a zarděli se studem. A schovali by kopí, štíty, dýky a vrátili se domů se sklopenou

hlavou, rozechvělí hanbou. A pak by se sešli na tržišti a stiskli si ruce. A řekli by: Splnili jsme svou povinnost.

Amfitryon Tyhle myšlenky se hodí pro Indii, a ne pro civilizované Řecko. Kdybychom všichni jednali jako jogíni, ovládla by nás první tlupa Skythů z asijských stepí. Válka je mocnější než my, Alkméno, a stále na nás číhá: buď porazíme Telebojany, nebo budou Théby zničeny. Bohužel to vypadá takhle... Tanathofilos, výrobce štítů a kopí, by už jinak udělal bankrot. Teď není čas na debaty o válce. Bohužel musím vyrazit. Válka je skutečnost umírajících; mír sen těch, kdo přežili. Podívej! Venuše se už začíná třpytit za Kadmovým chrámem. Musím jít. Přines mi zbraně. /Křičí/ Sosie!

/Alkména odejde dozadu. Vojde Sosias/

Tak co? Hotovo?

Sosias Schoval jsem všechno dolů do kvadrigy, Amfitryone. Koně jsou už zapřažení. /Volá dozadu/ Thesalo! Moje nádobíčko!

/Dveřmi vzadu vchází Alkména s Amfitryonovými zbraněmi. Zprava Thesala se Sosiovými. Muži si berou kopí a navlékají si štíty na ruce. Amfitryon se loučí s Alkménou nalevo, Sosias s Thesalou napravo/

Amfitryon Počkáš na mě a zachováš mi všechnu svou lásku?

Alkména Všechnu lásku, Amfitryone...

Thesala Moc ze sebe nedělej hrdinu. Radši otrok u Thébanů než u Telebojanů.

Sosias Při útoku budu nejpomalejší, při ústupu nejrychlejší.

Alkména Vrať se pokryt slávou!

Amfitryon Hlavně prachem. Až se budu vracet, dej mi připravit lázen.

Thesala Pozor na revma. Máš s sebou užívání?

- Sosias Amfitryon má epirejskou kořaličku, ta je báječná na zahrátí.
- Thesala Nezůstávej moc pozadu, až budete hrabat kořist.
- Sosias Mám dva kožené pytle.
- Amfitryon Musím ti přinést číši, z které král Pterélas dnes popíjel víno.
- Alkména Nevystavuj se příliš nebezpečí.
- Amfitryon Alkméno... poslyš, kdyby sem někdo přišel...
- Alkména Nepřijde nikdo.
- Sosias Slibuješ, že se nehneš z domu?
- Thesala Ani malou procházku po náměstí?
- Sosias Ani to.
- Thesala Ach, Sosie!
- Alkména Jdi, Amfitryone. Čeká tě vítězství. A po něm tě čekám já. Doprovázej tě Jupiter.
- /Líbají se. Sosias se líbá s Thesalou/
- Amfitryon Ať Jupiter chrání náš dům, Alkméno.
- Alkména Ty věříš v Jupitera? Věříš v Jupitera? To určitě vyhrájeme! Chci ti povědět právě to, co řekla otrokyně Aida egyptskému vojevůdci Radamesovi: "Ritorna vincitor."
- Amfitryon Děkuju, děkuju.
- Alkména Jsem tolik ráda, že jsi vzýval Jupitera, Amfitryone...
- Amfitryon V některých momentech lidského života bohové nabývají zázračnou moc. Sbohem.

/Loučení. Amfitryon a Sosias odejdou. Alkména a Thesala stojí ve dveřích, mávají na rozloučenou. Je slyšet dupot koní a hrčení kvadrigy/

Thesala Paní, já bych tě chtěla ještě o něco poprosit...

Alkména Co chceš, Thesalo,...

Thesala Mohla bys... spát v mé ložnici, a já bych spala ve tvé? Promiň tu opovážlivost...

Alkména Thesalo, ty jsi tak hodná... Tolik oddanosti, taková obětavost... Já tě totiž chtěla prosit právě o totéž a netroufla jsem si. Díky, Thesalo. Uděláme to tak.

Thesala Já děkuju, paní.

/Alkména se pomalu obrátí k oknu. Dívá se, jak se stmívá. Zády k obecenstvu. Zvedne paže. Thesala po ní/

Alkména Vládce bohů a lidí, přemožiteli Titánů, otče bohů a herců, slyš, oč tě prosí ta poslední z tvých věrných. Ach, Jupitero, pane blesků, pro tyou tvář, usínající na Junoniných nadrech, dej, ať Amfitryon zas usne v mém náručí... Bože hromů a blesků, trestající lidi a bohy, jenž jsi miloval Lédu, nebeská labuti, jenž jsi miloval Evropu, božský býku, dož přej návrat smrtelníkovi, jehož mi určil osud, ať cítím, jak jeho paže spočívá na mém životě... Pane Olympu, zlatý dešti v Danaině klíně, hebкости vlny, zahalující Ioino tělo na egyptských březích, vrat mi syna Alkaiova, abych z něho počala syna, který se na počest tvé manželky bude jmenovat Herkules, sláva Junonina, a bude nejsilnější z lidí.

/Oknem se zableskne. Dunění hromu/

Ach Jupitero, jenž slyšíš mou modlitbu, kdybys věděl, jak je Alkménina pokožka sladká jejímu milovanému Amfitryonovi, vyhověl bys mým prosbám a dopřál mi návrat mého hrdiny.

Thesala Amen.

/Obě stojí nehybně. Pomalá opona/

D r u h é d ě j s t v í

Týž sál. Ale divák ho vidí z jiného úhlu. Celá scéna se otočila o devadesát stupňů: sloupový vstup z ulice je teď vzadu. Nalevo okno, dveře do Alkméniny ložnice a dveře vedoucí dovnitř do domu. Nalevo zeď, kterou v prvním dějství nebylo vidět. Jsou na ní upevněny dvě rozžaté pochodně. Noc. Jeviště prázdné.

Hlas /zvenku, v dálce/ Thébický strážný, pozor!

Jiný hlas /totéž/ Dávám pozor!

První hlas /totéž/ Vidíš bojiště, strážný?

Druhý hlas /totéž/ Táborové ohně pohasínají!

První hlas /totéž/ Myslíš, že už bojují?

Druhý hlas /totéž/ Směrem k Bretrii se zdvihá oblak prachu!

První hlas /totéž/ Bohové, chraňte naše vojsko a našeho velitele Amfitryona!

/Pauza. Dveře vzadu se pokradmu otevírají. Vchází Amfitryon a Sosias. Amfitryon drží v ruce Jupiterův blesk, přes ramena má dlouhý plášť. Sosias má na nohou křidélka, na hlavě přilbu, v ruce nese lékárnický odznak. Amfitryon ukazuje Sosiovi, aby byl zticha/

Amfitryon Zavři dveře, Sosie. A potichu.

První hlas /zvenku, v dálce/ Severní strážný, neviděl jsi nějaký stín?

Amfitryon Tiše, Sosie!

Druhý hlas /zvenku, v dálce/ Jaký stín? Na které straně jsi ho viděl?

První hlas /totéž/ Jako by někdo běžel k Amfitryonovu domu!

- Druhý hlas /totéž/ Víc bdělosti a míň řečí, strážný!
- Sosias Už v tom lítáme, pane!
- Amfitryon Houby lítáme! A poslouchej, teď už nejsi otrok, ani já pán. Umíš dobře svou roli?
- Sosias Umím, pane.
- Amfitryon Tak víc důstojnosti. Bůh se netřese a nekrčí jako ty. Dělej to po mně. /Působivý postoj, povznesený, vážný/ Vypadám, jo?
- Sosias Pane, sám Jupiter by nedělal takovej dojem. Ale tolik majestátu bys neměl předvádět, když jsi Jupiter převtělený v Amfitryona.
- Amfitryon No jo, ale když bohové chodí na zem s výrazem hokynářů, co se dostali nahoru. Myslíš, že tvůj pán nedělá dost mohutný dojem?
- Sosias Já jen myslím, že ze sebe nesmíš dělat Amfitryona v Jupiterově roli, když chceš hrát Jupitera v Amfitryonově roli. Zrovna tak já Sosias dělám Merkura v roli Sosia, takže musím vypadat jako Sosias ještě víc než opravdický Sosias. Merkur by totiž měl hrát moc dobře tu roli, kterou hraju já. Zkrátka myslím, že se máme chovat přirozeně. Konec konců nejsme na divadle, ale na frejích. Kdyby milenci začali svou roli hrát, místo aby ji prožívali, kurtizány z Korintu by dnes ještě byly panny.
- Amfitryon Ale Alkména musí myslet, že já nejsem já, ale Jupiter.
- Sosias Tohle je základní problém řeckého divadla, pane. Boha nemůžeš zahrát.
- Amfitryon Nech si ty intelektuální hříčky, když hraješ Merkura. Smrtelníci chtějí tímhle komediantstvím dosáhnout nesmrtelnosti. Jenže bůh nepotřebuje literární okázalost. Ale stejně, svou roli musíš znát. Tak ji hraj, jak můžeš nejlíp. Jedem.
- Sosias /si odkašle. Říká nahlas jako kamelot ohlašující titulky/ Vážené dámy! S potěšením vám ohlašuju, že se dostavil Jupiter!

- Amfitryon /posmutněle/ Takhle ne, Sosie! Vypadáš jako obecní vyvolávač na plácku! Prosím tě, ohlašuješ Jupitera nebo modní tanečnici? Větší okázalost!
- Sosias /nahlas, heraldicky/ Alkméno, pán je u tebe!
- Amfitryon Víc důstojnosti, nadšení, slavnostní tón! Pojď, provolávej, co ti budu předřikávat: Ach dcero mytilénského krále Elektriona, ach nejkrásnější z žen, jež zalila Apollónova záře!
- Sosias Ach dcero mytilénského krále Elektriona, ach nejkrásnější z žen, jež zalila Apollónova záře! /Mluví neohrabaně, Amfitryon mu pomáhá/
- Amfitryon Já, Merkur, posel bohů, ti ohlašuji...
- Sosias Já, Merkur, posel bohů, ti ohlašuji...
- Amfitryon ... že Jupiter olympský je u tebe...
- Sosias ... že Jupiter olympský je u tebe...
- Amfitryon ... a bude sdílet tvé lůžko!
- Sosias ... a bude sdílet tvé lůžko!
- Amfitryon /chvilku čeká/ Neslyšela. Už spí.
- První hlas /zvenku, v dálce/ Severní strážný, slyšel jsi nějaký hlas?
- Druhý hlas /totéž/ Nic jsem neslyšel, strážný! Vymýšlíš si strašidla, jak čekáš na bitvu!
- První hlas /totéž/ Jako by se ozýval od Amfitryonova domu...
- Amfitryon Pssst! Tahle metoda k ničemu nevede. Nejlíp, když vpadnu do ložnice. Konec konců, jsem Jupiter nebo nejsem Jupiter! /Rázně vejde do Alkméniny ložnice napravo/
- Sosias No a já, jsem Merkur nebo nejsem Merkur? /Jde rázně do Thesaliny ložnice, napravo/

/Jeviště je na chvíli prázdné. Náhle Thesalin hrozný výkřik. Vběhne Thesala, za ní Amfitryon/

Thesala Tvá otrokyně třeba do smrti, ale urážet mě nebudeš!

Amfitryon /se snaží vysvětlovat, ačkoliv to není možné/ Thesalo...

Thesala Jseš starej proutník, pane! Kdyby tak Alkména věděla...

/Alkména hrozně vykřikne. Vběhne, za ní Sosias/

Alkména Co si to troufáš, otroku jeden hnusná... /Všimne si Amfitryona/ Ten darebák si vlezl ke mně do postele!

Amfitryon /naprosto rozhořčen/ Sos... /Opraví se/ Merkure!

Thesala Alkméno, tvůj muž si chtěl lehnout ke mně!

Alkména Proč tyhle nestydatosti? Vy jste se nalili? Nebo snad podle vás máme dnes bakchanále?

Amfitryon Alkméno, já ti vysvětlím... Proč si k čertu měníte ložnice, právě když se Jupiter s Merkurem rozhodnou, že vás navštíví?

Alkména /si všimne blesku, pláště, celé Amfitryonovy okázalosti. U vytržení/ Jupiter!

Sosias Jó, Jupiter! Ty si snad myslíš, že je ten trouba tvůj muž?

Amfitryon Sos... Merkure! /Přetvařuje se/ Měj úctu k domu, který tě hostí!

Alkména Jupiterě! /Jemně/ Jupiterě... /Thesale/ Jupiter, Thesalo, Jupiter! Co tomu říkáš?

Sosias /Thesale/ A Merkur, Thesalo! Merkur, k tvým službám!

Thesala Tohle není možné, to nejde...

- Amfitryon /se chystá mluvit, ale jen načne větu/ A pročpak ne?...
- Alkména /mu skočí do řeči/ Proč to není možné?
- Amfitryon Děvče, ty nevěříš v bohy?
- Thesala Já...
- Sosias Mně se odjakživa pozdávalo, že nemáš ani trochu víry... Já tě pozoroval z výšin Olympu, hlídal jsem tě...
- Thesala Pane, já... To nejde, ne, to nejde.
- Amfitryon Buď zticha, ženská, nebo tě prodám... totiž nebo tě srazím bleskem!
- Alkména /u vytržení, obchází Amfitryona/ Jupiterě... Jupiterě... Můj bože, můj pane... /Náhle/ Thesalo, medový nektar! Amforu! /Obě se vrhnou na amforu. Alkména ji vezme, slavnostně se vztyčí a nese ji Amfitryonovi/ Pij, bože bohů! Co hrdlo ráčí!
- Amfitryon Fakt musím pít? Tuhle hroznou břečku?
- Alkména Břečku! Je to přece tvůj nápoj, jiný nepiješ!
- Amfitryon Pravda, pravda... Ale když jsem v kůži smrtelníka, tyhle nebeské limonády se mi hnusí...
- Alkména Já myslela, že bohové...
- Amfitryon No dobře, ženo, dobře... /S odporem pije/
- Thesala /pokorně přistoupí/ Opuště, pane, že jsem tě před chvílkou urazila...
- Amfitryon /úplně majestátně/ Je ti odpuštěno... Odveď si Merkurá do postele.
- Thesala /se lekne/ Cože?

- Amfitryon Odveď si Merkura do postele, jak ti říkám. Co si myslíš, že tady chce v podobě Sosia?
- Thesala Ale pane, já se nehodlám vzdát jinému než...
- Sosias Koukej, Thesalo,...
- Alkména Ale považ, Thesalo, bůh!
- Thesala A ty, paní, taky zahneš Amfitryonovi s...?
- Amfitryon /ji přeruší/ Thesalo! Co chceš vyjádřit slovem "zahneš"? Když se vojevůdcova žena vzdá bohu - jak je její povinností - ty tomu říkáš "zahnout"?
- Alkména /hodně zkormoucená/ Thesalo, prosím tě, nepřivolávej hněv bohů..
- Amfitryon /se chopí její narážky. Velmi rozhněvaně/ Zmizni! Zmizni! /Sosiovi/ Odveď si tu ženu! Dělej si s ní co chceš!
- Sosias V pořádku, tatínku. /Thesale/ Pojď! /Bere ji v zá-
pěstí/
- Thesala /když ji Sosias táhne/ Alkméno? Ty to připustíš, Alkméno?! Zachran mě...
- Alkména Má milá, přece náboženská povinnost... Znáš mě, jak jsem horlivě zbožná.
- Thesala Ať jseš třeba Jupiter, já tě tady nenechám! Koukej, at jsi venku!
- Alkména Thesalo!
- Sosias Thesalo!
- Amfitryon Ty se opovážíš vyhazovat boha?
- Thesala Já svému pánovi slíbila, že do domu nikdo ani nepáchne!
- Amfitryon Ale ty to zakazuješ bohovi?

- Thesala Zakazuju! Amfitryon slíbil, že mi dá svobodu!
- Alkména Thesalo, tys mě hlídala z rozkazu mého muže? No já to Amfitryonovi vytmavím!
- Amfitryon Ženo, odejdi!
- Thesala Jen přes mou mrtvolu!
- Alkména Neprovokej bohy, Thesalo!
- Sosias Ona půjde po dobrém. Pojď se mnou, Thesalo.
- Thesala Nepůjdu. Na to se podívám, jestli Jupiter zneužije mou paní!
- Amfitryon Merkure! Odveď si ji!
/Sosias bere Thesalu za předloktí a odvléká ji/
- Thesala /vlečena Sosiem/ Alkméno! Alkméno! Nevzdávej se Jupiterovi! Já budu nadosmrti v otroctví!
/Sosias s Thesalou odejdou/
- Alkména Můj pane a bože, čím ti může sloužit ta nejpokornější z tvých věrných?
- Amfitryon Znáš Teirésiovo proroctví?
- Alkména Zním, pane.
- Amfitryon Kdo měl k tobě dnes přijít?
- Alkména Nikdo, pane.
- Amfitryon Říkáš, že by se proroctví nesplnilo? Nevíš, že ústy proroků promlouvají bohové?
- Alkména Víím, pane. Ale někdy se proroctví nesplní.
- Amfitryon Co to bylo za muže, Alkméno? Poroučím ti, abys to řekla!
- Alkména Přísahám ti, pane. Nevím.

- Amfitryon Nesnaž se oklamat boha... Byl to Demenetův syn?
Odpověz! Byl to Demenetův syn?
- Alkména Ne, pane.
- Amfitryon Byl to Polyfulos?
/Alkména zavrtí hlavou/
Nebo Palestrion?
/Alkména zavrtí hlavou/
Lysimachos?
/Alkména totéž/
Theuropides?
/Alkména totéž/
Sysiteles? Andromachos? Perifanes? Stratipokles?
Aristofontes?
/Alkména pokaždé zavrtí hlavou/
Byl to... Kréón?
- Alkména Ne, pane.
- Amfitryon /zapomíná, že je bůh/ Nakonec mi budeš vykládat, že jsem to byl já!...
- Alkména /se chopí toho/ Byls to ty, pane! Proroctví pravidlo "muž" - a ty máš lidskou podobu, jsi stejný jako můj manžel!
- Amfitryon /skoro sám pro sebe/ Vážně, vždyť se to zatracené proroctví nakonec splnilo! /Jiným tonem/ Proč sis vyměnila ložnici se svou otrokyní, když jsem měl přijít já? Chtělas podvádět svého boha?
- Alkména Ba ne, Jupiterě,... Já totiž... já se bála, že přijdeš převtělen do... do někohe jiného než do Amfitryona.
- Amfitryon Třeba do Kréonta!

- Alkména To by nebylo od boha chytré. Mohla bych si myslet, že je to Kréón, a ne Jupiter.
- Amfitryon /chápe/ Máš pravdu. Takže kdyby přišel Kréón, nepřijala bys ho?
- Alkména Jak bych mohla vědět, jestli přišel Kréón nebo Jupiter?
- Amfitryon /smutně/ Hm, tak kdybych přišel v podobě kohokoliv jiného, ty bys mohla myslet, že je to Jupiter... a přijala bys podvodníka?
- Alkména Snažila bych se poznat, jestli je to Jupiter nebo obyčejný smrtelník...
- Amfitryon A kdyby to dělal tak dokonale, že bys nemohla nic poznat?
- Alkména Potom, pane,... potom bych se dala Jupiterovi.
- Amfitryon /vybuchne/ Já to věděl! Já věděl, že mě... že svého muže klameš! Já to věděl! To bych nesměl být bůh! Já to věděl!
- Alkména Konec konců, pane, je to věc mého muže, a ne bohů. Jestli klamu svého muže, má se rozčilovat on.
- Amfitryon Pamatuj si... pamatuj, že já bdím nad ctí tvého muže... V tom je můj úkol. Bohové jsou od toho, aby chránili lidské domovy.
- Alkména Ale tohle teď u mě neděláš, Jupitero.
- Amfitryon Já... já jsem něco jiného. Já jsem bůh. Bohovi mají lidé dát všechno.
- Alkména Podle toho jsem se chtěla chovat, jak mi velí má zbožnost.
- Amfitryon Tak ty bys podvedla svého muže s Jupiterem?
- Alkména A není to lichotivá oběť? Nemám se cítit hrdá, žeš dal přednost mně, a ne jiné ženě? /Otevírá náruč/ Pojď, pane, čekám na tebe!

- Amfitryon Nene, Alkméno. Poslyš. Poslouchej, co ti řeknu. Mysleme si, že já jsem Amfitryon. Že jsem tvůj muž. A teď bych tě viděl, jak otevíráš náruč jinému...
- Alkména To nejde. Můj muž je ve válce.
- Amfitryon Alkméno! Já jsem tvůj muž! Z masa a krve!
- Alkména Nemusíš takhle lhát, abys mě dostal. Můj muž je ve válce. Myslíš, že by odešel z bitvy a vrátil se domů? Jsi nějaký divný bůh. Neznáš lidi.
- Amfitryon Stará chyba bohů... Co jsme na světě, snažíme se proniknout lidské tajemství: čím víc je rozebíráme, tím víc se zaplétáme do antropologie. /Jiným tonem/ Poslyš, Alkméno: ty bys byla schopna dovolit, aby někdo jiný, aby bůh... Alkméno, poslyš: pro tohle jsem z Olympu nepřišel. Já jsem tady, jen abych zabránil, aby tě nikdo nezneužil v nepřítomnosti tvého manžela.
- Alkména Kvůli tomu? Ach pane, ještě nikdo mě tolik neurazil... Pokaždé jsi sestupoval na zem s pohledem upřeným na krásnou smrtelnicí: třeba na nymfu Europu, kterou jsi svedl proměněn v býka. Danaé, dceru argonského krále Akrysia, jsi miloval jako zlatý déšť. Na egyptském pobřeží jsi miloval Io, dceru Inachovu. A Lédy, dcery etolského krále Thestia, ses zmocnil v podobě labutě. A mně, zrovna mně řekneš, žeš mě přišel chránit? Takhle ženu nemáš urážet, pane.
- Amfitryon Alkméno, já tě jen chci chránit před těmi, kdo po tobě touží...
- Alkména V takové situaci ženy božskou ochranu nepotřebují: buď se ubrání, nebo se vzdají. Ale ty, Jupitere, jsi za mnou přišel jen kvůli tomuhle kázání? Nejsem tě snad hodná? Podívej se na mě dobře... Měla snad Europa delší vlasy a čistší čelo? Dívej se dobře, bože, dívej se dobře...
- Amfitryon /trochu dojat/ Alkméno...
- Alkména A ramena, podívej se na má ramena... Měla Léda ramena jako já? Ne, já ji znala: hubená, žádné for-

my, prsa jako prkno. Dívej se na mě dobře, Jupiterere... Měla snad Io pás jako já? Io, kterou Junoni-na moc dokázala proměnit jen a jen v kravku?

Amfitryon Alkméno, prosím tě...

Alkména Proč klopiš oči? Chceš se mi podívat na nohy? Podívej se na ně, dívej se dobře... Mám horší nohy než Europa? A moje lýtka nejsou jako párátka, jako měla Io... Chceš ještě víc? Dívej se dobře... Měla snad Léda... /Jak mluví, naznačuje, že zvedne tuniku a ukáže stehno/

Amfitryon /vyskočí, zadrží ji/ Nene, Alkméno! Dovol, ať ti něco řeknu: já nejsem Jupiter. Jsem Amfitryon, utekl jsem z boje, nechal jsem svoje vojsko a přišel za tebou, abych tě miloval... Jsem Amfitryon, dějiny Théb mě označí za zbabělce jen proto, že tě mám rád...

Alkména Hezky špinavý trik, Jupiterere, hezky špinavý... Když po mně toužíš, nemusíš ještě urážet mého muže, ten je hrdina...

Amfitryon Ale hrome, já jsem Amfitryon, děťátko. Amfitryon z masa a krve!

Alkména /přistoupí ke dveřím vzadu. Otevře je/ Ty jsi Amfitryon? Tak běž za svou povinností! Tvé místo je v čele vojska!

Thesala /vejde. Hrozně zarmoucená. Za ní Sosias, pokouší se ji zadržet/ Paní, je to Amfitryon! Zrovna teď mi Sosias všechno přiznal!

/Amfitryonův vztekly posunek/

Přišel sem, aby viděl, co děláš!

Amfitryon /popadne Sosia za krk/ Cos to řekl? Tys řekl tohle?

Alkména Je na tom něco špatného? Neříkal jsi to ty sám, Jupiterere? Proč trestáš Merkura... /Thesale/ Hrál to na tebe stejně jako Jupiter na mě...

Sosia Prosím tě, pane, pusť mě... Pusť mě...

- Amfitryon /Sosiovi do ucha. Škrtí ho/ Říkej mi Jupiterě, pitomče!
- Sosias Tati! Táto! Pust' mě! Můj otče a bože! Tatínku!
/Amfitryon ho odstrčí/
- Alkména Jak můžeš tvrdit, že je to Sosias, a ne Merkur?
- Thesala Řekl mi to.
- Alkména A tys mu věřila? Copak jsi neviděla, že chtěl jenom... jenom právě... s tebou...
- Thesala Viděla. A právě proto jsem chtěla, aby mi dokázal, že je Sosias.
- Alkména A dokázal?
- Thesala /cudně váhá/ Dokázal.
- Alkména Jak? Povídej, Thesalo...
/Thesala šeptá Alkméně do ucha/
Vy jste dělali tohle?
- Amfitryon Hloupost! To nic nedokazuje! Prosím tě, ty si myslíš, že bůh nemůže vědět, co jste spolu tajně dělali?
- Alkména Thesalo, to je Merkur! Ty se rouháš, Thesalo! Tys odmítla... žádost boha!
- Amfitryon Ty jsi odmítla, ženo!
- Thesala Odmítla.
- Amfitryon A proč, jestli to jako bůh smím vědět?
- Thesala /se náhle bouří/ Proč? Proč? Protože jsem otrokyně, slyšíte? Na otroky se bohové vykašlou. Bohové jsou přepych pro svobodné lidi. Na co mi je, když věřím v Jupitera, a přitom tady poroučí Amfitryon? Co mi

pomůže vysílat modlitby k nebesům, když mě z mého otroctví nedostanou? V celém světě Řeků, od Euxinského mysu po Mainaké, se každý den tisíce a tisíce otroků modlí ke všem bohům v podobě lidí, bohům v podobě zvířat, bohům bez podoby, k bohům - hvězdám, kamenům, rostlinám, duchům a věcem... Co je jim to platné. Otroci nemají bohy. Vy /ukazuje na Amfitryona a Sosia/ pro mě neexistujete!

- Amfitryon /Sosiovi/ Merkure! Vezmi si ji! Odveď ji dovnitř a dokaž jí, že jsi Merkur, dokud nepozná božskou moc.
- Thesala /zoufale, jak ji Sosias vleče/ Alkméno! Bohové neexistují! Bohové neexistují!
- /Sosias ji odvlékne. Pauza/
- Alkména /klesne Amfitryonovi k nohám/ Můj bože, můj pane!
- Amfitryon /majestátně/ Teď už věříš, Alkméno?
- /Alkména přikývne/
Vstaň.
- Alkména Dovol, ať tě zbožňuji.
- Amfitryon /něžně/ Vstaň, Alkméno, nedělej hlouposti.
- Alkména Jen málo žen vyznamenáváš tím, že smějí přijmout pod svou střechou boha.
- Amfitryon Velká sláva, Alkméno. Ale jen málo bohů pozná někoho tak nádherného, jako je Alkména.
- Alkména Juno je překrásná, Jupitero.
- Amfitryon Ano, má žena je překrásná... Bohužel je to má žena.
- Alkména Je nejkrásnější ze všech bohůň.
- Amfitryon Báječná žena. Ale je má sestra. To se mi nelíbí.
- Alkména Proč? Bojíš se krvesmilství?

- Amfitryon Ne, tohle mi nevadí. Ale svět už je nějak divný, Alkméno. Cizí manželky jsou vždycky lepší.
- Alkména Tak proč svět nenapraviš? Máš ho ve svých rukou.
- Amfitryon Opravdu ho mám v rukou. Ale dá to práci...
- Alkména Proto raděj svádíš manželky svých věrných?
- Amfitryon Co na tom? Konec konců, od čeho jsem bůh. A pak, tvůj muž ve mě nevěří. Je jako Thesala. Myslí si, že neexistuju.
- Alkména Pane, doufám, že ho jednou obrátím na víru.
- Amfitryon Radši ho nech, jak je. Ten se už nikdy nezmění.
- Alkména A kdyby se dověděl, žes tady byl?
- Amfitryon Můžeš si být jistá, že se to nedoví. O těchhle věcech manželé obyčejně nevědí.
- Alkména A co tvá žena? Kdyby se to dověděla Juno?
- Amfitryon Už si zvykla.
- Alkména Tobě neudělá nic. Ale mně... Když jsi miloval krásnou Io, proměnila ji za trest v jalovičku...
- Amfitryon Neudělá nic. Já totiž přišel jen abych tě chránil, a ne sváděl.
- Alkména Zase urážíš mou krásu.
- Amfitryon Ne, Alkméno. Jsi nejkrásnější žena, jakou jsem kdy viděl. Jsi krásnější než Juno, krásnější než všechny, které jsem miloval. Ale chci jen, abys byla věrná Amfitryonovi.
- Alkména Kvůli tomuhle jsi sem nemusel chodit. Byla bych mu věrná.
- Amfitryon /ulehčeně/ Ach! Kdyby takhle jednaly všechny ženy...

- Alkména   Dokonce můžeš jít pryč, jestli chceš.
- Amfitryon   Kolik je hodin?
- Alkména   Ještě zbývá dlouho do svítání.
- Amfitryon   Tak tedy zůstanu...
- Alkména   No, a chceš ode mě... ještě něco?
- Amfitryon   Nene. Jen radost ze tvé společnosti. Člověk se ta-
dy cítí tak příjemně. A s tebou se tak mile poví-
dá.
- Alkména   /pláše/ Ach, nejsem hodná bohů...
- Amfitryon   /se lekne. Utěšuje ji/ Ne, o tohle nejde, prosím
tě...
- Alkména   Tak proč mě nechceš?
- Amfitryon   /nevidí, jak by vyváznul/ Víš, já... já stárnu.
- Alkména   To není možné. Bohové nestárnou.
- Amfitryon   Ba stárnou, děvče. Věčnost bohů si vymysleli kně-
ží. Ti chtějí žít věčně.
- Alkména   Ale ty jsi přece bůh! Copak nedovedeš dělat zázra-
ky?
- Amfitryon   Tenhle zázrak ti nesvede žádný bůh.
- Alkména   Ale jsi v Amfitryonově těle. Amfitryon je mladý,
silný, ohnivý. Když jsi tak dobře získal jeho po-
dobu, zřejmě máš i jeho jiné vlastnosti.
- Amfitryon   /skoro pohněvaně/ Ale proč vlastně chceš mě, když
jsi věrná svému muži?
- Alkména   Z ženské donýšlivosti. A pro svou víru. Kdo bude
věřit, že u mě spal bůh, když řeknu, že se mezi
námi nic nestalo.

- Amfitryon /se lekne/ Ty chceš vyprávět, že jsem byl tady, u tebe?
- Alkména Každému ne, samozřejmě. Ale leckterá přítelkyně by umřela závistí!
- Amfitryon A nestyděla by ses nasadit svému muži parohy?
- Alkména Když ho podvedl bůh!!! nakonec by ho to třeba napravilo...
- Amfitryon Myslíš, že by na to byl hrdý?
- Alkména Copak to není důvod k hrdosti? Po smrti by dokonce mohl přijít na nebeský Olymp!
- Amfitryon Ty děláš, co můžeš, abys zachránila duši svého manžela, vid?
- Alkména Dělán.
- Amfitryon A k tomu sis vymyslela tuhle cestu?
- Alkména Právě teď je nejrychlejší.
- Amfitryon Tomu by člověk nevěřil! /Skoro pro sebe/
- Alkména Proč bys neměl věřit?
- Amfitryon /se vzpomíná/ Já... já bych měl víc chodit na zem, abych poznal ženy... No ne! To je konec světa!
- Alkména Když to říká bůh...
- Amfitryon Ano, konec světa, protože některé ženy dokážou podvádět jisté věci dokonce s bohy, aby svým mužům zabezpečily kariéru!
- Alkména Prosím tě, proč myslíš, že chci pomáhat svému muži? Já se ti vzdávám z víry, z náboženské povinnosti, podrobuji se nadpřirozenému. Nechci za to nic. Jenom poprosím Amfitryona, aby pochopil mou obět.

- Amfitryon Alkméno, tvůj muž by nerad viděl, kdybys ho podvedla... třeba i se mnou.
- Alkména On si myslí, že neexistuješ. Má oběť by mu **dala** důkaz o tvé existenci.
- Amfitryon Jaký důkaz? Myslíš, že tyhle věci nechávají stopy?
- Alkména Jupitero, když říkám důkaz, myslím tím syna.
- Amfitryon /se hrozně lekne/ Syna... mého syna?
- Alkména Jasně! Copak to tak neděláváš?
- Amfitryon /pohněvaně/ No opravdu... Ale proč si vlastně myslíš, že by ti bůh mohl dát syna?
- Alkména Zním Jupiterovu minulost. Vím jistě, že po mně muži touží, dokonce sám bůh. Jsem přesvědčená, že jsi nepřišel jen proto, abys mě chránil.
- Amfitryon Uznáš, že málo náročná zrovna nejseš. Proč nechceš mít syna se svým mužem?
- Alkména S Amfitryonem? Kdepak, to by bylo něco jiného...
- Amfitryon /se lekne/ Cože? Co by to bylo jiného?
- Alkména No jasně. Amfitryonův syn bude smrtelník jako každý jiný. Tvůj syn bude polobůh.
- Thesala /znova vpadne na scénu. Za ní Sosias/ Paní, paní! Merkur, nebo tenhleten, nebo kdo to je, chce, abysme měli dítě! /Ukazuje na Sosiu/
- Sosias Proč ne? Bohové to dělávají, když sestoupí na zem.
- Alkména Thesalo, děvče, ty jsi otrokyně! Nechápeš, jakou to znamená slávu?
- Amfitryon Ty nechceš mít s Merkurem dítě, ženo?
- Thesala Já...

- Amfitryon   Thesalo! Vyhov božímu přání! Dej mu syna! A zmizni odtud, hrome!
- Thesala   Jupiterě, prosím tě, ne... Moc tě prosím. Já mám ráda svého Sosia, nechci mu zahrnout...
- /Sosias se nafoukne/
- Alkména   Merkure, ty chceš mít dítě? Chceš mít dítě se mnou?
- Sosias   /se hrozně lekne/ Cože?
- Alkména   Pojď, Merkure. /Bere ho za ruku/ Necháme Jupitera a Thesalu, ať si tady povídají, a... /Lehce popojde směrem k ložnici/
- Sosias   Ale paní Alkméno...
- Amfitryon   Ženo! Pusť toho chla... Pusť toho boha!
- Alkména   Když mi ty nechceš dát syna, já ti dám vnuka. Pojď, Merkure.
- /Sosiův posunek Amfitryonovi: "Co můžu dělat"/
- Amfitryon   /přistoupí k nim. Oddělí je od sebe/ Nesahej na tu ženu! Odveď si svou otrokyni! Ženo, jdi s Merkurem!
- Sosias   V pořádku, tati. /Thesale/ A ty už nech toho upejpání. A jde se. /Bere ji za ruku a táhne ven, dovnitř do domu/
- Amfitryon   A nevracejte se, než vás zavolám!
- /Odejdou. Pauza/
- Alkména   Ty jsi legrační bůh. Chceš, aby Merkur dělal právě to, co ty sám nechceš dělat.
- Amfitryon   /si zničeneš sedne/ Kdybys věděla, jak mě zrovna teď štve, že jsem bůh! Kolik je hodin?
- Alkména   Ještě dlouho do svítání.
- Amfitryon   Ach, ale vleče se to!

- Alkména Ráno přijdou moje kamarádky, třeba tě tady přistihnou.
- Amfitryon Chceš, abych odešel, viď? Za dvě hodiny ještě můžeš někoho přijmout...
- Alkména Jupiterere! Zas už začínáš!
- Amfitryon /sám k sobě/ Nikdy jsem si nepomyslel, že se mi tohle může stát. /Opře si tvář o obě pěsti/
 /Alkména přistoupí, pohladí ho po vlasech/
 Hrozná hloupost, že jsem bůh!
- Alkména No, je to asi zdlouhavá záležitost. A nuda. Chudinko Jupiterere. /Hladí ho. Amfitryon se přestává bránit/
- Amfitryon Ach Alkméno, dal bych všechno na světě za to, abych byl Amfitryon!
- Alkména Hlavinko hloupá... Copak nejsi? Copak nemáš zrovna takovou tvář, zrovna takové pohyby jako můj muž?
- Amfitryon Alkméno...
- Alkména Chudinko Jupiterere. Pojď. Se mnou se budeš cítit zrovna jako Amfitryon... /Zvedá ho/ Pojď.
- Amfitryon Alkméno, a co tvůj muž?
- Alkména Ale, o toho chuděru si nedělej starosti.
 /Amfitryon se vyděsí/
 Božství tě hodně unavuje, viď? /Hladí ho/ Chudinka bůh... stojí tady pokorně, chvěje se jako zajatý ptáček... Takový trest, Jupiterere! Horší než Prométheův. Ty jsi přikován k věčnosti a tak musíš pohrdat pomíjivou chvílí, kratičkou chvílkou, kterou mají smrtelníci pro lásku...
- Amfitryon /nechtěně ji také hladí/ Alkméno, já jsem Amfitryon...
- Alkména Ano, Jupiterere, ty jsi Amfitryon...

/Objímají se, líbají se. V objetí odcházejí do ložnice/

Amfitryon Alkméno, kdybys věděla, jak tě mám rád...

Alkména Ach, když mi to říká bůh... Pojď, Jupitero,...Jak me chceš milovat? Jako zlatý déšť, který zaplavil Danee? Jako labuť, jako když jsi přišel k Lédě...? Jako býk?...

/Objímají se už na prahu ložnice/

Amfitryon /přeruší Alkménu. Hodí na zem vavřín, který měl na hlavě/ Jako člověk, Alkméno. Chci tě milovat jako člověk.

/Vejdou do ložnice. Scéna prázdná. Ticho/

První hlas /zvenku, v dálce/ Severní strážný, buď na pozoru!

Druhý hlas /totéž/ Thébský strážný, dávám pozor!

První hlas /totéž/ Slyšíš něco, strážný?

Druhý hlas /totéž/ Neslyším nic...

První hlas /totéž/ Jako by se někdo líbal...

Druhý hlas /totéž/ Strážný! Samota tě zaplavuje láskou...

/Opona/

T ř e t í d ě j s t v í

Táž dekorace, ale divák vidí sál z jiného úhlu. Všechno se otočilo o sto osmdesát stupňů. Dveře vedoucí dovnitř do domu, dveře do Amfitryonovy ložnice a okno jsou teď nalevo. Vzadu hladká zeď. Napravo zeď se dvěma pochodněmi - teď už nehoří. V popředí, před divákem, vchod. Jako bychom viděli dovnitř do domu, který nemá průčelí.

/Na scéně Alkména a Thesala/

- Thesala Alkméno, já ti přísahám, že to byli oni.
- Alkména /přechází po jevišti. Hluboce zarmoucená/ Ne, to není možné, ne, není!
- Thesala Tys nic nepoznala? Třeba jen na minutu?
- Alkména Nemluv... o tomhle. Nepoznala. Nemohla jsem nic poznat. Proč si myslíš, že to byli oni?
- Thesala Když jste mě a Sosia odtud vyhnali, ty a Amfitryon...
- Alkména /ji přeruší/ Já a Jupiter. Když jsme já a Jupiter odtud vyhnali tebe a Merkura.
- Thesala No dobře. Šli jsme dovnitř. Stále vykládal, že je Merkur, nejdřív mi poroučel, pak prosil. Já trvala na svém. Že se bohovi nikdy nevzdám, ať si přišel třeba ze sedmého nebe. A pak se mi přiznal, že je Sosias. Že se pán vrátil, aby viděl, co děláš. A on zas přišel kvůli mně.
- Alkména A tehdy jsi povolila...
- Thesala Kdepak, nepovolila. Radši jsem nepovolila, abych ho vytrestala za tu žárlivost.
- Alkména Prosím tě, jakoupak žárlivost? Nechápeš, že by Amfitryon s sebou nevodil Sosia jako svědka, kdyby se rozhodl vrátit z bojiště? A proč by měl vlastně Sosias na tebe žárlit?

- Thesala Jo, paní, to je zas jiná historie. Teď už ti ji můžu povědět. Kréon na mně chtěl, abych přišla na noc do paláce. A Sosias o tom věděl.
- Alkména . Král Kréon? Král že dělal návrhy otrokyni?
- Thesala Člověk by tomu nevěřil, viď? Ale už je to tak.
- Alkména Král se snažil svádět mě, a ne tebe.
- Thesala Bohužel ti musím odporovat, i když to třeba raní tvou domýšlivost. Kréon touží po mně.
- Alkména Mou domýšlivost to neraní. Po tobě sice touží král, ale mě miloval bůh.
- Thesala Ne, paní, přísahám, že bůh ne. Jenom Amfitryon. Když jsem se nevzdala Sosiovi - nebo Merkurovi, jak chceš - sedl si do koutka, že prý se nehne až do svítání, aby měl jistotu, že nepůjdu za Kréonem. Já ho ubezpečila, že nepůjdu, protože jsem mu věrná... a protože jsem Amfitryonovi slíbila, že budu dávat pozor, aby sem v noci nikdo nepřišel, aby se nesplnilo Teirésiovo proroctví.
- Alkména Tys dávala hezky pozor! Nechalas mě s Jupiterem v ložnici...
- Thesala Nechala, protože to nebyl Jupiter. V ložnici byl tvůj muž...
- Alkména Thesalo, moc tě prosím, už toho nech. Víš, jak budu před Amfitryonem vypadat, jestli to byl on?
- Thesala No fakt, to je vrchol trapnosti, že ses vyspala s vlastním mužem.
- Alkména /skoro pláče/ Thesalo, byl to Jupiter, Jupiter...
- Thesala A potom, když na obzoru Jitřenka rozevřela své růžové prsty, Sosias se lekl, až vyskočil.
- Alkména Říkej Merkur.
- Thesala No dobře. On zkrátka vyskočil a zařval: "Do boje!"

A utíkal sem. Přišel ke dveřím tvé ložnice a několikrát volal Amfitryona. Proč nevolal Jupitera nebo svého otce?

- Alkména   Záleželo mu na tom, aby tě přesvědčil, že je Sosias, když jako Merkur nic nesvedl.
- Thesala   Tehdy už bylo pozdě. Tvůj muž...
- Alkména   /ji opravuje/ Jupiter.
- Thesala   No dobře. Jupiter vyběhl od tebe z ložnice a oba utíkali na ulici.
- Alkména   /skoro jako ve snách/ Vstal, zvolal "sbohem!" a byl pryč, ještě než jsem zachytila jeho poslední polibek. Thesalo, já jsem nejšťastnější žena na světě!
- /Sosias vběhne, celý vyčerpaný/
- Sosias   Vyhráli jsme! My vyhráli! Sláva budiž bohům!
- Alkména a Thesala
/běží k Sosiovi/ Amfitryon vyhrál? Théby jsou svobodné?
- Sosias   Svobodné! Na rovině je plno mrtvol a zajatců! Do jásohu našich vojáků se ozývá nářek raněných! Obyvatelé Théb běží pozdravit našeho slavného vojévůdce a sebrat kořist! /Thesale/ Koukej, co jsem přines, ženo: tepané dýky, zlaté pásy... peníze...
- Alkména   Sláva a dík Jupiterovi! Thesalo, připrav skopce na obět, toho nejbělejšího a nejtučnějšího skopce! /Sosiovi/ Kde máš pána?
- Sosias   Šel do paláce. Vyřídít Kréontovi tu zprávu.
- Alkména   Připrav amfory, Thesalo. A koupel pro Amfitryona. /Náhle se postaví před Sosiu/ Poslyš, Sosie: kde jsi byl dnes v noci?
- Sosias   Já? Na poli cti a slávy, Alkméno. Copak bych mohl být jinde než s Amfitryonem?

/Alkménin posunek Thesale, jako by chtěla vyjádřit "Neříkala jsem to?"/

- Thesala A nebyl jsi náhodou tady? Jako maškara, jako Merkur?
- Sosias /předstírá, že je ohromen/ Cože, já...?
- Thesala V kleci schází jeden holub. Kdo ho sebral?
- Sosias Co já vím! Myslíš, že jsem se dal na krádení holubů?
- Thesala A neměl jsi náhodou dnes v noci jeho křídla na stře-
vících?
- Sosias /naivně/ Já ti ale vůbec nerozumím!
- Thesala Sosie, tys tady byl dneska v noci!
- Sosias Já ne. /Najednou nasadí rozhořšený a nedůvěřivý
ton/ Ženo, kdo tady byl dnes v noci?
- Alkména /smutně/ Nikdo, Sosie. Thesala měla těžký sen.
- Sosias Víš to jistě?
- Alkména Můžeš si být jist, že náš dům ochraňoval Jupiter.
Připravte obět. Chci Amfitryona přivítat se vši
poctou, kterou si zaslouží.
- /Thesala a Sosias odejdou. Alkména si upra-
vuje vlasy, tuniku. Jde se opřít v popředí
- naznačuje, že Amfitryon vejde hlavním vcho-
dem. Amfitryon vchází dveřmi vzadu. Udolaný,
se sklopenou hlavou/
- Alkména /ho spatří/ Amfitryone! /Běží k němu/ Já čekala,
že přijdeš v triumfálním průvodu! Co se stalo?
- Amfitryon Nic. Vyhráli jsme.
- Alkména A proto jsi celý zničený? A vracíš se zadními dveř-
mi jako nějaký zločinec. Únava, vidě?

- Amfitryon   Ano... únava. Ta válka mě ničí.
- Alkména   Prosím tě, dnes máme den slávy! Dala jsem ti připravit koupel. A pak vykonáme oběti.
- Amfitryon   To zrovna! /Vybuchne/ Hrome, jednou provždycky! V tomhle domě se obětovat nebude!
- Alkména   Ale prosím tě, co se ti vlastně stalo? /Chce ho pohládit/
- Amfitryon   /uhýbá/ Nic... Ta válka. Válka je svinstvo.
- Alkména   Ale právě válka ti dala slávu.
- Amfitryon   Sláva je svinstvo.
- Alkména   Co je s tebou?
- Amfitryon   Víš... já... kdybys to viděla, Alkméno... Žádná sláva neexistuje, nic neexistuje... Na konci bitvy jsem pronikl až tam, kde měl být stan telebojského krále. Prosekl jsem plátno mečem. On stál před oltářem a zvedal zkrvavenou číši, kručel modlitbu k Jupiterovi, Martovi a Minervě. Když mě spatřil, číše mu vypadla z rukou. Vytřeštil oči a zeptal se: "Ty jsi Amfitryon?" Pak řekl: "Prohrál jsem bitvu, hrdino. Ušetři mě. Budu tvůj otrok, má žena bude tvá otrokyně, moje děti budou tví otroci. Jen ušetři můj život, dovolávám se šlechtnosti vítěze." Já ho ještě mohl nechat běžet, poslat ho pryč, vysvětlit mu, že udělal hroznou hloupost, když s tlupou otrhanců obklíčil město jako Théby. Já ho chtěl nechat, přísahám ti, že jsem ho chtěl nechat. Poručil jsem, aby vstal. Chudák stará se celý třásl, v očích lásku a vděčnost. Zeptal jsem se: "K čemu je ti život bez slávy, Pterélo? K čemu je ti život v otroctví?" Vzal mě za obě ruce a řekl: "Když já mám rád, Amfitryone, já mám rád... Mám rád svou ženu, mám rád svoje děti, a proto zoufale lpím na životě..." Já si vzpomněl na tebe, že tě taky mám rád... A s tebou jsem si vzpomněl i na Kréonta, a na přísahu, kterou jsem mu složil. Tak jsem napřáhl meč. Pterélas se ještě zeptal: "Tohle chceš udělat, hrdino?" A rty se mu ještě pohybovaly, když jsem mu usekl hlavu. Jeho oči se na mě stále dívaly, jako by byly za tragickou

maskou. Napíchnul jsem hlavu na kopí a vrátil se do Théb. Cestou mi vojáci provolávali slávu. Šel jsem na náměstí k paláci, tam se shromáždil lid. Kréon vyšel k bráně. Zarazil jsem kopí do země tak, že se Pterélovy oči upíraly do Kréontových očí. Neřekl jsem ani slovo a běžel až sem. Lidi sem táhnou, aby mě pozdravili, vede je Demagogos.

/Dlouhá pauza. Amfitryonovi klesá hlava na prsa. Zvedne hlavu, pohlédne zpřímá na Alkménu. Zoufale křičí/

Alkméno, jsi mi věrná? Alkméno! Řekni!

- Alkména /běží k němu. Pokouší se ho obejmout. Amfitryon ji odstrčí/ Co ti je, Amfitryone?
- Amfitryon Alkméno, tys mě podvedla, tys mě podvedla?
- Alkména Amfitryone!
- Amfitryon Já vím, žes mě podvedla! Já vím, že dnes v noci... Řekni, řekni: nebyl tady někdo dnes v noci? Splnilo se proroctví?
- Alkména Z čeho usuzuješ, že tady dnes v noci někdo byl?
- Amfitryon Protože... Protože... strážní viděli v tvé ložnici světlo.
- Alkména Já jsem se modlila.
- Amfitryon Ty ses modlila?
- Alkména Prosila jsem Jupitera, aby ti dal vítězství.
- Amfitryon Jupitera?
- Alkména Prosím tě, Amfitryone...
- Amfitryon /ji bere za ruce/ Kdo tady byl, Alkméno?
- Alkména Jupiter, Amfitryone, sám Jupiter... Přišel mě ochránovat... Měl tvou podobu, tvůj hlas, tvoje pohyby...

- Amfitryon No, tak tady byl Jupiter... Ty mi ale říkáš pěkné hlouposti, nevidíš? To by tak hrálo, Jupiter! Já jsem tady byl, já! A tys věřila, že to je Jupiter, věřilas, že to je někdo jiný, a nechala ses hladit a já tě odvedl... Ach... /Zhroutí se na lehátko. Pláče/
- Alkména Ne, nebyl jsi to ty... ty jsi byl ve válce...
- Amfitryon Já to nebyl, byl to někdo jiný... Třeba Jupiter... A tys toho druhého přijala...
- Alkména Bůh ráčil přijít k Alkméně.
- Amfitryon A hotovo! To stačilo, aby Alkména podvedla svého muže... Jak víš, že jsem to nebyl já? Viděla jsi nějaký rozdíl?
- Alkména Žádný, Amfitryone.
- Amfitryon Ty lžeš! Byl jsem to já! Jenom já! Já, Amfitryon! Já ti říkal, že jsem to já... A tys mi nevěřila... A odvedla sis mě do ložnice... Oči se ti leskly víc, než když jsi se mnou... Měla jsi jemnější ruce... Ještě nikdy nebyla tvá vůně tak krutá... A tvoje nadra, jak se ti zvedala prsa... A tvá slova zněla modlitbou, modlitbou, která nebyla pro mé uši... A břicho se ti chvělo jako bok arabského koně... A tvůj polibek, tvůj nejlepší polibek nebyl pro mě, patřil tvému smyslnému bohovi, jeho tělo jsi zbožnovala víc než mou lásku, víc než všechnu mou lásku!
- Alkména Bylo to tvé tělo, Amfitryone. Ukrylo se v mém náručí právě jako tvoje tělo, jako by to nebyl bůh, ale ty sám...
- Amfitryon A proč jsi ho milovala, proč?
- Alkména Byls to přece ty, tak jsem tě nepodvedla.
- Amfitryon Ano, podvedla, i když jsem to byl já. Bylas krásnější, a vášnivější než jindy...
- Alkména A ty taky! Mě takhle nikdy nemiluješ, to ses doma nenaučil! Snad někde v Korintě, nebo na Lesbosu?

- Amfitryon Pokoušíš se na mě útočit, aby ses bránila. Tenhle manévr já znám. Jsem stratég.
- Alkména Stratég, co utíká z bitvy. Jestli připustíš mou zradu, musíš připustit i svou: ty jsi mě miloval jako Jupiter. Proto jsi nemiloval svou ženu, ale Amfitryonovu: Tak ty sis ji troufal svádět? Ty sis troufnul předstírat božství, které ti nepatří, abys miloval ženu, která ti nepatří?
- Amfitryon Tak ty budeš obviňovat mě? Podle tebe mám vinu já? Já že tě oklamal? Tys mě oklamala, když já bránil svou vlast!
- Alkména Jo, bránil vlast. Nechal jsi vojáky bojovat bez velitele a sám jsi šel dělat maškarády!
- Amfitryon Vidíš a říkala jsi, že bys byla nejvíc pyšná, kdybych dezertoval z lásky k tobě.
- Alkména Dnes tě po ulicích zdraví všechen lid a neví, žes ho nechal na milost nepříteli, aby sis užil noc lásky!
- Amfitryon A neví, že žena jeho vojevůdce přijímá doma cizí chlapy, když vojevůdce bojuje. To je hanba, Alkméno!
- Alkména To je hanba, Amfitryone! Sosias je stokrát poctivější, ten zahodil maškaru a řekl Thesale: "Já jsem Sosias."
- Amfitryon Stokrát poctivější je Thesala, ta odmítla Merkura přes to, že je otrokyně.
- Alkména Ano, Thesala, která měla hlídat tvou ženu...
- Amfitryon Já ti taky říkal, že nejsem Jupiter. Řekl jsem ti, že jsem Amfitryon.
- Alkména A když jsi to řekl, já otevřela dveře na ulici a řekla jsem, že tady nemáš co dělat.
- Amfitryon A měl tady co dělat Jupiter? Ty jsi snad měla odmítnout své tělo manželovi a dát ho prvnímu, kdo přišel a řekl: "Já nejsem já. Jsem tvůj bůh."

- Alkména Takhle mluvíš, protože nemáš víru. A přitom ti vítězství v boji dala právě má víra, úmysl mé oběti. Jupiter tě chránil kvůli mně a když jsi opustil vojáky, určitě jim dodal odvalu a dovedl je k vítězství.
- Amfitryon Nakonec řekneš, že vojákům velel Jupiter převlečený za Amfitryona, když jsem já byl u tebe...
- Alkména A proč ne! Kdyby nepřál tvému vojsku, musel by vyslyšet modlitby chudáka krále Pterély, kterého jsi zbytečně a nespravedlivě zabil.
- Amfitryon Nespravedlivě! Prosím tě, nepřátelský král. Porazený nepřítel.
- Alkména Ne. Ty ho zabil ze žárlivosti. Žárliš na Kréonta. Chtěl jsi napíchnout na kopí hlavu starce a ukázat ji našemu králi jako varování, jako bys říkal: "Koukej, co já dovedu!" A přesto jsi zabil starce... **Zabil** jsi člověka, který tě prosil o milost... Ty, atlet, silák, jsi zabil bezbranného... A všechno jen proto, že za tvou velikostí, za tvými svaly, tvou odvahou se schovává nejistá a bázlivá dušička... dušička odmítá věřit v bohy, kteří nám vládou, ale bojí se, že se splní proroctví slepce na tržišti. Nemám pravdu? Když ses dověděl o věštbě, bál ses o mou poctivost, a přitom říkáš, že na babské pověry nevěříš. Nevěříš v bohy a došel jsi tak daleko, že nevěříš mně, mé ctnosti, ale klepům, že někdo přijde do domu thébského vojevůdce a zneuctí mu ženu!
- Amfitryon A přesto ten někdo přišel a tys mu patřila. Věštba se splnila.
- Alkména Tak proč nevěříš v bohy, kteří ji inspirovali? Proč tvrdíš, že neexistují nadpřirozené věci a přitom se bojíš, když ti přeběhne přes cestu černá kočka? Choval ses hanebně, Amfitryone, zneuctil jsi mou víru, co by nikdy nedokázal ani ten největší nemrava! Urazil jsi mou důstojnost.

/Amfitryon je hrozně sklíčen/

- Amfitryon /prosí, úplně přesvědčivě/ Poslyš, Alkméno,... poslyš... já ti všechno přiznám... abys nemyslela, že jsem takový lotr... Já jen žárlím, žárlím na

všechny, i na bohy, které zbožňuješ... Poslouchej, Alkméno... Něco ti povím, třeba je to pro mě těžké! Já tady v noci nebyl. Nebyl. U nás byl Jupiter. Nejdřív mě vyvedlo z míry proroctví. Potom jsem slyšel od vojáků, že u nás v noci viděli světla a slyšeli hlasy, tak jsem si byl jist, že sem někdo přišel. Já se bál, Alkméno, ... bál jsem se, že to byl někdo ze zázemí... že tady byl Kréon.

Alkména Kréon touží po Thesale.

Amfitryon Cože? Touží po Thesale, a ne po tobě?

Alkména Ty nemáš radost?

Amfitryon To je urážka! Toužit po otrokyni, a ne po tobě! Kdo to kdy viděl... Já se bál, že mě jmenoval velitelem, jen aby mě dostal z domu... Proto jsem se vrátil tak zničeně... musel jsem vědět, kdo tady byl... chtěl jsem, abys mi to řekla... Když jsi mi přiznala, že u nás byl Jupiter, cítil jsem nesmírnou úlevu... Ale nemohl jsem ji projevít... Musel jsem dělat, že mě to uráží, i když to byl sám Jupiter... Musel jsem ukázat, že patříš mně a jinak nikomu... Když ses mi přiznala, nemohl jsem přece povědět: "Ach, ještěže to byl Jupiter. Ještě dobře... A přijala jsi ho hezky? A copak dělá rodina, jak se vede Múzám, co milostivá paní Juno, ta hodná paní..." /Směje se, snaží se nakazit smíchem Alkménu/ Chápeš? To se nehodilo... Ať to byl člověk nebo Jupiter, musel jsem si zažárlit, jak se na manžela sluší... Nonono! Štěstí, že tady byl Jupiter, má hodná Alkméno... Tak ty si myslíš, že by tvůj muž nechal bitvu bitvou a přišel tě špehovat? Taková hloupost! Vid, Alkméno? Vid?

Alkména /ho pozoruje trochu překvapeně, trochu soucitně. Vážně/ Tys toho namluvil, Amfitryone. Moc jsi mluvil. A co když ti řeknu, že hned od začátku, hned jak jsem tady spatřila Jupitera, jsem věděla, že jsi to ty? Když ti řeknu, že jsem svolila hrát s tebou tu frašku až do konce? Když ti řeknu, že nestačíš na roli Jupitera, že dokážeš zahrát jenom podezírajícího manžela? Když ti řeknu, že jsem všechno věděla, že jsem tě nechala, aby ses pokoroval ve svém divadýlku, protože mi lichočil tvůj strach a bavilo mě, že si hraješ na boha, v kterého nevěříš? Já věděla, žes to ty, hlupáčku. Věděla, zbabělý vojevůdce.

- Amfitryon Ne, Alkméno! Já tady nebyl! To Jupiter!
- Alkména Prosím tě, ty přece nevěříš, že existuje!
- Amfitryon Nevěřím? Já že nevěřím? Copak mě neinspiroval, když jsem velel svému vojsku? Nedal mi vítězství? Nedal mi slávu, o které jsi tolik snila? Nedal mi všechno, abys byla na mě hrdá? Když jsem velel Thébanům, jako by mě vedla nějaká nadpřirozená síla, jako by mi dávala jasně myslet, jako...
- Alkména Tak ty věříš v bohy?
- Amfitryon Věřím. Celou svou duší...
- Alkména Ty se mi hnusíš. Tak ty ses dal na víru?
- Amfitryon /pokorně/ Dal.
- Alkména Běž pryč. Chceš svou ženu, chceš slávu a tak odporně handluješ. Připustíš, že se dokážu vzdát jinému, třeba bohovi, jen když ty budeš vypadat udatně v čele vojska a když nepřijdeš o potěšení se svou ženou.
- Amfitryon /zoufale/ Já tě mám rád, Alkméno!
- Alkména /ironicky/ Stejně jako miluješ bohy?
- Amfitryon Říkej si co chceš, ale miluji tě.
- Alkména Musíš si vybrat: buď jsi zbabělec, nebo oklamáný manžel.
- Sosias /vběhne zezadu. Udýchaně/ Pane, pane! Táhne sem celé město...
- Amfitryon Vidíš, Alkméno, sláva...
- Thesala /udýchaně vbíhá/ Táhnou sem všechny thébské ženy...
- Amfitryon Sláva, Alkméno!
- Thesala Kdepak, ostuda!

Sosias Ostuda!

Thesala Po celém městě se říká, že se splnilo proroctví...
Že u nás byl muž, ve tvé ložnici, když Amfitryon
bojoval... Město je hrdé na svého vojevůdce, Thé-
bané nesou větve vavřínu, aby ověnčili jeho skrá-
ně... Ale všichni, muži, ženy, starci i děti spí-
lají Alkméně. Že prý tě podvedla, když jsi osvo-
bozoval Théby...

Sosias Taková potupa, ostuda! Spousta jich cestou posbí-
rala kameny na cizoložnici! Sami zajatci uznáva-
jí Amfitryonovu statečnost a žádají tvou smrt,
protože jsi ponížila vítěze nad králem Pterélou!

Thesala Co máme dělat, Alkméno, co máme dělat?

/Blíží se hluk davu. Pro zvýšení dojmu dopo-
ručujeme umístit ampliony v sále divadla -
předpokládá se, že dav se shromáždí před vcho-
dem, tedy v hledišti. Hluk davu stále sílí/

Hlas Smrt Alkméně!

Jiný hlas Zabte cizoložnici!

Jiný hlas Sláva Amfitryonovi, zabte cizoložnici!

Jiný hlas Kameny! Kameny!

/Oknem napravo prolétne z ulice několik ka-
menů. Sosias a Thesala se objímají. Alkména
neklidně přechází. Amfitryon má vytřeštěné
oči. Hluk stále sílí. Další výkřiky: "Hanba
Alkméně! Zabte cizoložnici! Vyžente ji z
Théb! Amfitryone, vydej nám svou ženu!"/

Alkména /běží k Amfitryonovi/ Co mám dělat, Amfitryone?
Co mám dělat?

Amfitryon Nevím... nevím... Řeknu jim že jsem tady byl já...

Alkména A vyženou tě ti, kdo teď vynášejí tvou statečnost!
Moc velká obět... Díky. Já si s tou lůzou promlu-
vím sama! /Jde ke vchodu/

Amfitryon Neotvírej dveře, Alkméno! Nevíš, co dokáže ro-
zeštvaný dav!

Alkména A ty? Ty to snad víš? /Vyjde na stупeň u vchodu. Jako by otvírala dveře, rozrazí zevnitř obě křídla/

/Řev davu ihned hrozně zesílí: "Zabte cizoložnici!"/

Alkména /se snaží ovládnout/ Thébané!

Hlas Kdo s tebou spal, Alkméno?

Jiný hlas Kdo zhanobil Amfitryonovo lůžko?

Alkména Thébané! Vyslechněte mě, než mě odsoudíte. Vidím, že sem přišli všichni thébští občané, nejchudší i nejbohatší, ti, co bojovali i ti, co zůstali v zázemí... Hleďte dům od domu, který muž nebyl doma, který muž se nezúčastnil bitvy... A právě ten spal s Amfitryonovou ženou!

Hlas Alkméno, řekni, kdo to je!

Jiný hlas Jeho taky potrestáme!

Jiný hlas Poskvrnila jsi Théby!

Alkména Prosím vás, vyslechněte mě... Pro lásku bohů...

Hlas Ještě budeš mluvit o bozích, bezbožnice!

Alkména Kdybych mohla povědět, kdo to byl... Kdybych mohla povědět, kdo to byl, styděli byste se vy...

Hlas Tak ty se přiznáváš?

Alkména Přiznávám. Byl tady muž. Dělejte si se mnou co chcete. Nikdy vám neřeknu, jak se jmenuje.

/Ohlušující řev. Lze rozeznat výkřiky: "Chyťte ji! Chopte se jí! Děvko!"/

Thesala Amfitryone, zachraň ji! Řekni, žes tady byl ty...

Amfitryon /Thesale a Sosiovi/ Dám vám svobodu, jenom když mi slíbíte, že neprozradíte, kdo tady byl.

/Oba přikývnu. Amfitryon zničeně vstane. Jde ke vchodu. Když se objeví, řev davu přejde v jásot: "Amfitryon! Amfitryon! Sláva Théb!" Amfitryon zvedme ruku, chystá se promluvit/

Hlas Zbičuj cizoložnici, Amfitryone! Ta děvka není hodná tvého jména!

Amfitryon Thébané! Dovolte mi, ať vám něco přiznám, i když bych vám tohle tajemství neměl nikdy prozradit...

Alkména Neříkej nic, Amfitryone,...

Amfitryon Tohle tajemství mělo jít se mnou do hrobu... Ale když se ho tolik dožadujete... Já vím, že dnes v noci byl někdo v tomhle domě... Prorocství se splnilo...

/Výkřiky: "Ach!"/

Já vím... Ale hledejte si po celých Thébách, ten muž se neobjeví... Protože to je...

Alkména /v hrozné úzkosti/ Neříkej to, pro naši lásku...

Amfitryon Když já hájil Théby, když jsem hájil vaše domovy, vaše děti, vaše ženy, někdo tady byl... a stal se zázrak... sám Jupiter, náš pán.

/Výkřiky: "Oh!"/

Demagogos Amfitryone, tak ty jseš...?

Amfitryon /ho přeruší/ Blbost, Demagogu! Jsem, co si myslíš. Ale jsem taky hrdina našeho města.

/Hlasy: "Bravo!"/

Nikdy, nikdy jsem vám to neměl říkat... Měl jsem si raději vymyslet, že jsem tu byl já sám, že jsem utekl z bitevního pole, abych miloval svou ženu... Ale to by poskvřnilo vaše vojsko a naše vítězství... Proto si vám troufám povědět, co se stalo, a nerdím se hanbou, protože náš skromný příbytek poctil bůh a přinesl mé Alkméně slávu své lásky... Říkejte si, že jsem oklamáný manžel, já, vojevůdce, který vám přinesl vítězství... Můžete se usmívat, až půjdu kolem, ale já půjdu neochvějně, hrdý jako člověk,

jako občan, jako smrtelník... Kolik, kolik z vás by dalo kus života, své bohatství, kdybyste mohli říkat, že vaše ženy mají za milence bohy a ne chudáky muže jako my... Sláva Thébám, jejichž synové dostali Minervin polibek na bitevním poli, jejichž ženy dostaly polibek Jupiterův v lůžku lásky! Sláva Alkméně, nejctnostnější z thébských žen! Sláva Jupiterovi, Thébané, který rozmnožuje slávou naši slávu! /Do celého hlediště/ Diváci, potleskem svým Jupitera teď zdravte!

/Ohlušující nadšení. Amfitryon a Alkména se objímají, děkují. Sosias a Thesala zavírají oponu/

Guilherme Eigueiredo : V tomhle domě spal bůh Z portugalského originálu Um deus dormiu lá em casa, autorova rukopisu, Rio de Janeiro 1949, přeložil Vladimír Hvíždala. Odpovědná redaktorka Alena Morávková. Rozmnožila DILIA v Praze v říjnu 1965 jako rukopis /7.č.1376/65/

F-07 50298